

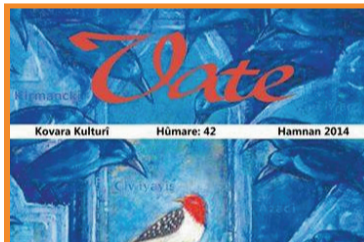

NÎLUFER AKBAL: Muzîkê ma yê vakurî nêrkî û sîyasî yo

Roportajkerdox: Roşan Lezgîn

Nîlifer AKBAL: “Muzîkê kurdan ser o rexne çin o, analîz çin o. Şonê roportajan kenê, qesey kenê la analîz çin o, rexne çin o. Rexneyo îlmî çin o. Mesela, tirkan de jû Naîm Dilmener esto. Mêrdîn ra wo, erab o. Rexnegîrêko zaf muhîm o, Ajda Pekkan ra bicê bi Sezen Aksu, goş nano ser, dima kî rexne keno. Muzîkê ma de jûyode henên çin o ke binivisnero. Vajero, mi albumê filan hunermendî goşdarî kerd, uckayê xo henên o, no cayê xo rind o, yan xirab o. Hama çin o, ma de çin o. Eke bibo, ez rexneyê dey biwanî, hem çiyê bimusî hem kî vajî heqê dey esto vajero. Hem çiyê bimusnero, hem kî qîymet bidero muzîsyenan. No îşê mi nîyo ez binivîsnerî. Gereka rexnegîrê ma bibê. Ez rica kena, kam ke nê roportajî waneno, wa jûkek bibo rexnegîrê ma yê muzîkî, hama raştken bo. Muzîkê dinya ra fam bikero, muzîkê kurdan ra fam bikero, vateyan ra, zon ra fam bikero. Wa ronîşo binuso, wa rexne bikero. Wa vajero ez bena rexnegîrê muzîkê kurdî.”

→4-5

Hûmara 42. ya
VATEYÎ û hûmara
13. ya ŞEWÇILA
vejîyayî →3

Çemê ma (Çemê Sarûme), serçimewanê xo zozananê koyanê miyanê Licê û Dara Hênî ra gêreno. Nê serçimewî; Mergê Axa (Textê Xatûna), Kineke, Layê Arêya, Hênîyo Awin, Layê Gozêre û dormeyê nê cayan. Na mintiqa, mintiqaya qezaya Darê Hênî ya.

Çemê Sarûme binê dewa Rîzî de, nabênê dewa Pêçarî û dewa Gomagî de keweno sînorê qezayanê Licê û Pasûrî. Xora sînorê Licê û Pasûrî pêro bi nê çemî yeno viraştîş. No sînor, sînorêko tebîî yo û dorê binê Gelîyê Godernê de qedîyeno. Çemê Sarûme zî etiya de keweno miyanê Çemê Pasûrî û Çemê Şekira. Uca ra zî reseno Çemê Batmanî û şino Çemê Dicle ser.

Nameyê tayê cinsê maseyan ke Çemê Sarûme de estbî, nê yê: donik (n), firsind (n), herok (n), marmase (n), maseyo qoçin (n), şêrdeke (m), tîre (m), zembûrî (n), zerdik (n)

Nê serranê peyînan de çeman ser o zaf awbendî virazîyayê. Dêsê awbendan zî xora yeno zanayîş ke zaf berz yeno viraştîş. Seba ke dêsê awbendan zî berz o, maseyî nêşkenê tera şêrê-bêrê. Şiyayîş û amayîşê maseyan qut beno. Gava ke şiyayîş û amayîşê maseyan qut bibo muwazeneyêko muhîm xerepiyeno. Çimkî tayê cinsê maseyan zî zey zafê heywananê bînan demserranê wesarî û payîzî de ebûr (koçerîye) kenê. Hakanê xo peynîyê wesarî de cêrê çeman ra zafêr corê çeman de kenê. Gava wextê koçerîye de yenê verê awbendî nêşkenê tera

TERTELEYÊ MASEYANÊ ÇEMÊ MA

M. Emîn KAÇAN

derbasê corî bibê. Yan mirenê yan zî ê çeman terk kenê. Nê maseyan ra şêrdeke, maseyo koçin û marmase maseyê çemê ma yê tewr muhîm ê. Merdimê ke ê doran de cuyayê nê maseyan weş şinasnenê. La eyro hema hema nê maseyî çemê ma ra darîyayê we. Çiyê bîn zî, gava şiyayîş û amayîşê maseyan qedîya corê awbendî de zî masey benê kemî. La mintiqaya ke bêtêrê di awbendan de manena, xora demêko kilm de maseyî uca ra hêdî-hêdî qedîyenê.

Bi awbendan neke tenî qetlê maseyan,

qetlê tebîetî zî qetlê tarîxî zî beno. Ma vaj no qetlê pê destê dewlete beno. La eyro no tertele bi destê şarê a hereme zî yeno kerdîş. Bi jeneratoran, yanî bi elektrîkî...

Gava elektrîk erzenê çem, çem de çi maseyî bibê, pîl-werdi pêro mirenê. Maseyê ke elektrîk biwerê û nêmirê zî hakê ke pîzeyê înan de estê, pûç benê. Xora kes nêvano no dem demê hakkerdişê maseyan o, no dem demê seydkerdişê maseyan nîyo, ma çiyê nebaş û xetere kenê, çiyêko anîn çinî yo. Kes nêvano pîl-werdi, ma nê maseyan kişenê, go maseyê çemî biqedîyê. Vanê qey maseyê çemî her serre bi xo ezman ra varanê. Ne tenî maseyî, çem de çi heywanî estê (mar, reqe-kesaya awîye, kermikî, beq) pêro mirenê.

Çiyê tertele yê bînî zî dînamît ê. Cayê ke golê xorinî estê, pêro yenê dînamîtkerdiş. Xora cayo xorin, cayê maseyanê pîlan o. Gava dînamîtî binê gole de teqenê, bine gole de çi maseyî bibê zarê goşê înan teqeno û mirenê. Loma maseyê pîlî û pîrî golanê çemî ra qedîyenê. Eyro ê maseyî çem de nêmendê, kok û ristimê înan wušto we. Mesela, maseyo zembûrî nika çemê ma de çin yo. Tûtîyê mi de, mi bi xo maseyê zembûrî depîştê. Goştê înan zey goştê verrekan bi.

Ez çiqas şina dewe, nê halî vînena, kile û adir konê ra zerrê min. Ma vaj se? Ma vaj “Hewar!” zî, yew vengê ma nêşaweno? Homa peynîyê ma açarno xêrî ser.

**EDÎTORÎ
RA**

Roşan LEZGÎN

Derheqê ziwani de merdim çiqas binuso zî tay o. Çünke meselaya ziwani mîyanê ma kurdan de birînêka xorîn û gonin a, derdêko bêderman o.

Ma çiqas nusenê, çiqas ser o vîndenê, kurdê ke musayê tirkî û asîmîle bîyê zî hende na mesela ra remenê, xo dûr danê, xo kerr kenê. Kurdê ke asîmîle bîyê, apey ageyrayîşê înan, newe ra musayîşê kurdî (kirdkî, kurmancî) zehmet o. Hetêk ra zî bi vîndikerdişê kurdî hîssiyatê kurdîtiye ra dûr kewtê, êdî gonîya înan seba kurdî nêgirêyena. Coka nê kesî herçiqas îdeolojî, fikir û teorî de xo kurd bivînenê zî pratîk de hetê tirkbîyayîşî ser şîne.

Kurdistanê vakurî de exlebê sîyasîyê kurdan kesê çepgîr ê, mektebanê tirkan de wendo, kurdî ra dûr kewtê, ziwane înan tirkî yo. Sîyasetê kurdan hetê nê tewir kesan ra îdare beno. Coka sîyasetê kurdan caran bi hawayêko cidî û samîmî meselaya ziwani ser o nêvinderto, seba ziwani tu polîtîkayêka raste nêyaya ro. Esas, derheqê ziwani de tu polîtîkaya kurdan çin a.

Heto bîn ra, tu çîyêk qasê ziwani nêbîyo malzemeyê sîyasetê kurdan. Yanî sîyasetê kurdan hem wayîrîya

ziwani nêkeno hem zî ziwani zaf suîstîmal keno. Sîyasetê kurdan hertim ziwani sey imajêk ke pê sîyasetê xo meşrû bikero dîyo. Mesela, hertim vate û nuştayanê sîyasîyan de behs beno ke ziwane kurdî qedexeyê ke ganî dewlete qedexeyê ke nayo ziwani ser hewano. Helbet no waştîş bi edayêka turîstîke îfade bîyo. Yanî sîyasetê kurdan seba ke kurdî qisey bikero, nêvato wa qedexeyê kurdî ser o hewaniyo, tena seba ke qedexeyê esto wina vato. Sey nimûneyî, hetanî tîya ra di serrî verê cû zî qedexeyê bi ke endamê partîyanê sîyasîyan mitîngan de tirkî ra teber bi yewna ziwani xîtabê şarî bikere. Sîyasîyanê kurdan hertim vatêne sîyaset de kurdî qedexeyê ya, wa no qedexeyê hewaniyo. Axir qedexeyê hewaniya la kesî kurdî qisey nêkerd!

Nê hîrê serrî yê ke dewleta tirkan bê ke behsê nameyê kurdî bikero yew îmkano qijkek dayo: domanê ke sinifê 5, 6, 7 û 8. de wanenê, eke biwazê eşkenê hewte de di saetî dursa kurdî (zazakî, kurmancî) bivînenê, kurdî bimusê. Helbet dewleta ke no heq naskerdo samîmî nîya, nêwazena kes nê heqî ra zî îstîfade bikero. La çîyo ecêb sîyasetê kurdan zî nêwazeno kurdî nê heqî ra îstîfade bikere. Vanê, ma perwerdeyê bi kurdî wazenê, no heqo qijkek çî yo ke ma tenezul bikin. Labelê zaf eşkera yo ke waştîşê perwerdeyê bi kurdî de zî samîmî nîyê. Ez wina bawer a, eke ewro dewleta tirkan vajo ma perwerdeyê bi kurdî qebl kenê, sîyasetê kurdan do yewna çî

bikero behane û nêverdo kurdî ci ra îstîfade bikere.

Sîyasetê kurdan seba ke xo tetmîn bikero, seba ke nîşan bido ke wayîrîya ziwani keno, her serre, wexto ke mektebî abenê, vanê, wa wendekarî di hewteyanê verênan de mekteban boykot bikere. Tena wina vanê û vîyarenê. Faydeyê xo çiqas beno, senî beno, qet îzeh nêkenê. Xora boykot zî nêbeno. Eke bikere zî tu faydeyê xo çin o, çünke di hewteyanê verênan de xora dersî çin ê. Zafê domanan şîne mekteb, seba ke dersî veng ê, apey yenê, yan zî hewşê mektebî de tope kay kenê. Ma ferz bikin, dersî estbê zî yew doman di hewteyî boykot bikero û dima ancî şîro mekteb, çî manaya xo esta? Kam naye ra zarar vînenê? Tena doman zarar vînenê, çünke dersan ra apey maneno. Mi gore sîyasetê kurdan bi na kerdene, yanî bi boykotkerdişê di hewteyanê verênan yê perwerdeyî tam tinazê xo bi kurdan keno.

Nika vanê, ma bi xo mekteban akenê, nê mekteban de bi hawayêko gayrî-resmî perwerdeyê bi kurdî danê. Mi gore no karêko qet cidî nîyo, vernîya xo çin a. Çira? Çünke sîyaseten vanê ma seba kurdan dewlete nêwazenê, tena ma wazenê ke Tirkîya demokratîk bo. Vanê ma hereketêko Tirkîyeyî yê, meclisê Tirkîya meclisê ma yo, unîterîya Tirkîya rê hurmetê ma esto. Vanê, ma nêwazenê kurdî tirkan ra cîya bibê, tu problemê ma tirkan û beyreqa tirkan reyde çin o, ziwane tirkî ziwane ma

yo resmî yo. La dewe de, mavajin ke dewa Licê Kerwes de, cayêko tenha de bîna viraşta ke tede bi kurdî perwerde bîdîyo. Seke aseno, no proje û polîtîkaya înan pênegênê. Eke biwatêne ma tirkan ra cîya benê, eywelah, zaf mentiqî bi ke perwerdeyê xo zî cîya bikerdêne. Û neke tena yew mekteb, ganî her ca de mektebê kurdî awan bikerdêne.

Ma vajin ke çend mektebê gayrî-resmî şeklê kursan de abibê, kam do fek mektebanê resmîyan ra verado û domananê xo bişawo nê mekteban? De mi dî vernîya her kesî de serek û giregirane sîyasetê kurdan domanê xo mektebanê tirkan ra girewtî şawitî nê mekteban! Vakur de sîyasetê kurdan çîyo ke mumkin o, çîyo ke faydeyê kurdan tede esto tim bi behaneyêk red keno. La çîyo ke mumkin nîyo yan zî zaf erey do bibo, dekeno rojevê kurdan, bi no qayde kurdan meşgul keno. Kilmê mesela, bi no qayde roj bi roje, gam bi game kurdan kurdîtiye ra dûr finenê û entegreyê tirkan kenê. Çîyo ke hetanî nika bîyo naye ra wetêr tu çîyêk zî nîyo. Hende gonîya domananê kurdan bîlasebeb koyan de rişîya, hende kurdî bîlasebeb heps û zindan de puyayî, kurdan bîlasebeb hende ezîyet û cefa, hende sefalet dî.

Gama ke merdim ewnîyeno tarîxê ziwane nuşteki yê kurdî ra, baş aseno ke heme lehçeyê kurdî hertim bi destê şexsan aver şîyê. Bar ancî barê milê ferdanê kurdperweran o. Homa quwet bido kesanê milîyetperwer û xeyretkêşan.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1							■			
2									■	
3				■						
4		■						■		
5			■				■			
6					■				■	
7						■				
8	■									■
9			■					■		
10				■						

CORA-CÊR

- 1- ... Akbal (Gimgim ra hurnermenda kirmance/zazaye) – Sembolê renyumî
- 2- Tu, tif, alîye – Nameyê bîn

yê Xarpêtî

- 3- Dame, dafike, feqe – Çangil, uşîre, çogane
- 4- Mîyanê "zêhn"î - Misafire
- 5- Sahîfe, per, pel – Dayîke, mare, dadî

nim, neha

- 9- Remayîş, remayene – Boka, salê, îşalah
- 10- Eksê "şîyene/şîyayene" – Mîyanê "xane"yî

X A Ç E P E R S

ÇEPA-RAST

- 1- ... Güntaş Aldatmaz (nuştoxa kirmance/zazaye) – Eksê "tîya"yî
- 2- Teolojî, homaşinasîye
- 3- Poto ke wextê sereşutîşî de merdim pê canê xo sabun keno – Lawaşe (nan)
- 4- Karker, mişag, pale – Halo oblîk/ante yê zemîrê "o"yî
- 5- Sembolê asinî – Eşîre –

- Emike, waya pîyî/babîyî
- 6- Derd, kul, keder, xem – Eksê "nêmcet"î
- 7- Nîgarwan, keso ke resman virazeno – Zimag, cayo ke tîje nêerzena ci
- 8- Mesderê "zanayîş"î
- 9- Sîma, çehre – Endeks – Labelê, ema, feqet
- 10- Teda, cefa, ezîyet – Paytextê Armenîstanî

Cewabê Hûmara Verêne

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Z	E	R	Î	F	A	■	E	M	E
2	E	C	E	M	Î	■	A	S	I	N
3	R	E	M	■	L	A	W	A	Ş	E
4	E	M	I	N	■	M	E	L	A	■
5	N	■	L	E	W	E	■	E	R	D
6	C	A	■	M	E	Y	Î	T	■	O
7	E	S	A	■	R	E	Q	■	A	S
8	■	A	S	Î	D	■	R	E	Z	E
9	E	Y	A	R	■	B	A	Z	A	R
10	B	E	R	O	S	Û	R	■	D	E

HÛMARA 13. YA ŞEWÇILA VEJÎYA

Hûmara 13. ya kovara edebî hunerî Şewçila bi muhtewayêka dewlemende vejîya.

Na hûmare de resam Hêlîn Anter derheqê ekolê Empresyonîzmî de nuşteyêko dergo muhîm nušto. Hêlîne bi nuşteyê xo yê bi sernameyê "Yew Dinyaya Newîye Yew Çimo Newe" de behsê vejîyayîşê meydanî yê ekolê Empresyonîzmî kena, tarîf û ferqê nê terzê bi metotanê verênan yê hunerê resmî nîşan dana. Ancî behs kena ke ekolê empresyonîzmî huneranê bînan ser o senî tesîr kerdo. Peynî de hunermendanê empresyonîstan yê verênan dana şinasnayîş. Na reya verên a ke bi kirdkî cigêrayîşêko wina hîra û xorîn hunerê resmî ser o beno.

Na hûmare de Sevîm Aydin yew roportaj Nadîre Gûntaş Aldatmaz reyde kerdo. Nadîre roportajê xo de behsê cuya xo, bitaybetî zî behsê xebata xo ya nuštoxiye û hunerê hikaye kena.

Na hûmare de di hikayeyê tercumebîyayeyî estê. A verêne, hikayeya nuštoxê armenî Avedîg Îsahagyanî ya. Hikayeya bi nameyê "Budha" ke destpêkê seserra vîstine de nusîyaya, reya verêne Sarkîs Srentsî armenîkî ra tercumeyê osmanîkî kerda û İstanbul de kovara Servet-i Fünun de weşanaya. Hikayeya bîne zî edebîyatê tirkan ra bi nameyê xo yê orijînal "Gaxan"î, yê Umran Düşünsele ya.

Roşan Lezgin : Gilyazi, Şerab û Mêrdîn
Mehdî Özsoy : Kirdistîni Med Şarî
Hêlîn Anter : Yew Dinyaya Newîye
Mihani Licokic : Kalê Subhaniyan
Avedîg Îsahagyan : Budha
Sevîm Aydin : Roportaj
Hemîd Hozan : Fetwaya Eşqî
Huseyin Karakaş : Kutik
Hacer Petekkaya : Kay
Necibe Kirmizigul : Qeçekîya Xetîca
Bedriye Topaç : Şiyayîşo Bêwext
Seyda Asmîn : Kilîtê Wendegehî
Umran Düşünsele : Gaxan

Yê kirdkî, hikayeya bi nameyê "Şerab, Gilyazi û Mêrdîn" yê Roşan Lezginî, hikayeya bi nameyê "Halînê Zerence" yê Dilo Bargiranî, hikayeya bi nameyê "Kutik"î yê Huseyin Karakaşî, hikayeya bi nameyê "Qeçekîya Xetîca" yê Necibe Kirmizigul, hikayeya bi nameyê "Kilîtê Wendegehî" yê Seyda Asmîn û hikayeya bi nameyê "Kilawe" zî yê Seyîdxan Kurijî ya.

Şîrê na hûmare zî yê Mehdî Özsoy, Mihani Licokic, Hemîd Hozan, M. Mamet Qetekonij, Hacer Petekkaya û yê Bedriye Topaç yê.

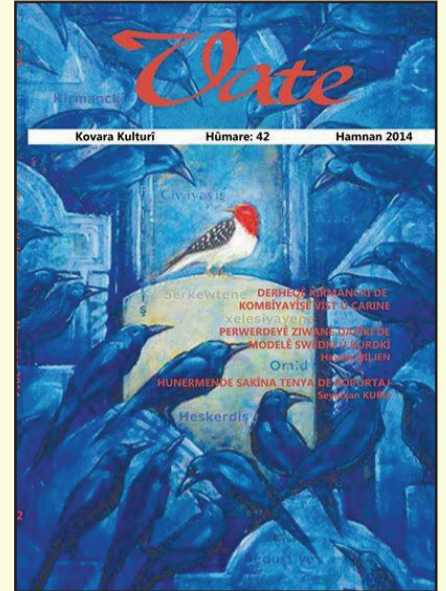
Ancî M. Mamet Qetekonijî kitabê hikayeyan yê Seyîdxan Kurijî "Grev"î ser o yew nuşte nušto.

HÛMARA 42. YA Vateyî VEJÎYA

Hûmara 42. ya kovara kulturî Vateyî ke hetê Grûba Xebate ya Vateyî ra amade bena sey hûmara hamnanê 2014î vejîya.

Na hûmare de rîpel 9 ra hetanî 42 nefîceyê kombîyayîşê 24. yê standardîzekerdişê kirmanckî weşanîyayo.

Mehmed Selîm Uzunî bi sernameyê "Mela Mehmed Elî Hunî û Mewlido Zazakî" derheqê "Mewlidîye"yê Mela Mehmedî de yew analîz nušto û qismê "Mewlidîye" ke alfabe ya erebkî ra transkîrîbe kerdo, weşanayo. Haydar Diljenî nuşteyê xo yê bi sernameyê "Perwerdeyê Ziwanê Dayîki de Modelê Swêdkî û Kurdkî" de modelê perwerdeyê di ziwanan ke Swêd de tetbîq beno qisey kerdo. Munzur Çemî, sey dewamê nuşteyê xo yê verênî ke hûmara 41. de weşanîyabi, ancî "Elewîtiye de Çimeyê Bawerî, Tarîxî û Kulturî" ser o nušto. Îsmet Sîvereklî zî "Elewîyanê Sêwregî" ser o nušto. Ancî Necibe Kirmizigul, xebata xo ya bi sernameyê "Mintiqaya Sêwregî ra Duay û Zewtî" de dua û zewtê mintiqaya xo arêdayê û analîz kerdê. Ehmedê Dirihî bi sernameyê "Bîn-Genç û CHP" yew nuşte nušto. İrfan Kuşî bi sernameyê "Trajedî-Komedî û Trajedîya Ê Bînî rê Ewnyayîş" yew nuşte nušto. Dogan Karasuyî derheqê "Eşq û Waştî" de nušto. Nuşteyê Umer Barasi zî derheqê "Afrîkaya Başûrî û Nelson

Mandelayî" de yo.

Na hûmare de di roportajî estê; o verên Nihat Elçî û N. Celalî "Surgunanê 1925î ra Sabîte Xanime" reyde kerdo, roportajo bîn zî Seyîdxan Kurijî hunermende Sakîna Tenya reyde kerdo. Ancî Seyîdxan Kurijî yew deyîre arêdaya, B. Şîlanî fiqrayî arêdayê û M. Malmîsanijî zî "Vilaweka Peynî" ya komxebata yewin ya unîversîteyanê ke beşê kurdkî tede esto tirkî ra tadaya kirmanckî ser. Akman Gedîkî bi hikayeya xo ya bi sernameyê "To Xarpêt Nêdîyêne" û Polat Çêrmûgij, Bedriye Topaç, Hemîd Hozan, W. K. Merdimîn û Mûrad Aygunî zî bi şîranê xo kovare xemilnaya.

NIKA ŞENGAL

Muhamed Deza BATUR

Ez Melekê Tawusî ra şinasnena heme rengan û vînenana pelanê Melekê Tawusî de heme ranganê dinya. Seba naye ez zanena dinya rengîn û ez zî rengê xo de meqbul a.

Ez zana çunke, mi ziwanê xo ra wend û pîranê xo ra zaf goştarî kerda: "Her vaş kokê xo ser o beno zergun û her mîrçike ziwanê xo de wîçena." La ti fam nêkenî çunke famkerdişê to kêma o, çimê to kor ê, ti teyna gonî şimenî. Ti teyna rengê mergî vînenî, rengê xo meşrû zanî, yê mi înkâr û qetil kenî. La xo vîr ra meke rengê mergî yew o, ewro mi rê siba to rê yeno.

Ax na çend rey a ti mi kişenî, wazenî erdan ser a rengê mi pak, nameyê mi vîn kerî. Ge Zîlan de, ge Dêrsim, ge zî Helebce de, Roboskî, Rojawan, ewro Şengal de. Ax na çend rey a ti mi kişenî, wazenî erdan ser a rengê mi pak, nameyê mi vîn kerî. Nameyê to neyar o, ne tirk, ne ereb, ne faris o, nameyê to neyar o, rengê to heme ca de yew o.

Ey neyar mi mexapîn hin, qisê

meke aşitî ra, yê ma to ra bawer kerdiş nê, belkî teresî ya. No çend hezar serrî ra ez bindest a, welatê xo de kole, zereyê keyeyê xo de xizmetkar a. Verê royê xo de teyşan û serê erdê xo de veşan a, şar rê baş xo rê xayîn û şaş a. No çend hezar serrî ra ez bindest a, tayê vanê çarlet ê, la ez çewras leteyî menda. Her leteyê mi fekê yew munafiqî de, bi dînê mi ameyo mi xapêneno çunke mi cahil zano.

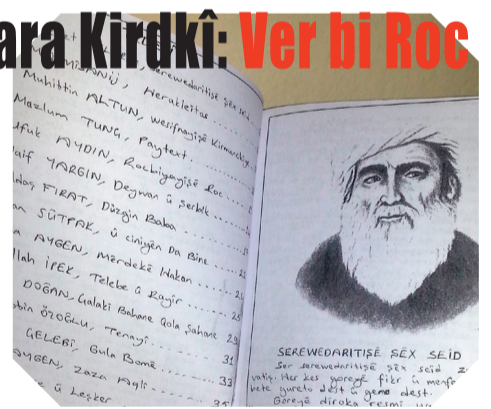
Ey neyarê gonîwerî! Xo vîr ra mekerê rengê mergî yew o, ewro ma rê siba şima rê yeno.

Zindan ra Yew Kovara Kirdkî: Ver bi Roc

Hûmara diyin ya kovara fanzînî "Ver bi Roc" ke zindan de hetê hepsîyan ra amade bena, vejîyaye.

Hûmara ke kewta destê ma, 40 rîpelî ya, hepisxaneyê Tîpê F, Kırıklar-İzmîr de, sey fotokopî şertanê zindanî de amade bîya. Sernuşteyê kovare de behs beno ke hîrê aşman ra reyê do vejîyo. Vato "Ma nameyî her humar yew mewsim panenî." Yanî "her hûmare, ma nameyê yew mewsimî pananê."

Kovara de Mehmet Yildirim, Muhîtîn Altun, Mazlum Tunç, Ufuk Aydin, Naif Yargın, Yoldaş Fırat, Sînan Sutpak, Roşna Aygen, Nurullah İpek, Cengiz Dogan, Nîzametîn Ozoglu, Yildirim Çelebî, Qelqaş Aygen, Deza

û Vilike Aygen nušto. Xêz û resmê kovare zî hetê Bedirxan Laserî ra amade biyê.

Not: Wendoxanê rojnameyê ma ra Bedirxan Laserî (Mehmet Yildirim) ma rê na kovare şawita. Ma ey rê zaf sipas kenê.

axe (m): toprak
bername (n): program
cinitiş (n): çalma (enstrüman vs.)
çepgir, -e: solcu
elawitene: yoğurmak
kotene: kemirmek
kûr, -e: derin
lêborîne (m): özü
muhtewa (m): içerik

Ferhengek

nabên/nabeyn (n): ara
paleyî (m): ekin biçme işi
qatix (n): süt ürünleri
qerşune (m): kurşun
rexne (n): eleştiri
rexnegîr, -e: eleştir-men

sînayene: sevmek
şewşewik, -e: yarasa
şimitene: içmek
şîn (n): yas
taloq (n): erteleme
tertele (n): soykırım
tinaz (n): alay
vilişnayene: eritmek
vitene: elemek
wirdês (n): avuç

Nilufer, muzîk çî yo?

Muzîk vengo melodîk o; estetîzekerdişê vengî yo. Yanî o vengo ke goreyê meqamî, bi rîtm şekl dîyeno ci, muzîk o wo. Muzîk kar ra dest pêkerdo. Wexto kahn de, kar ra dest pêkerdo. Mi jû kitab de wendbî, tey behs kerdê. Karkerê ke hêga de xebitînê, goreyê rîtmê xebata xo muzîk veto, yanî muzîk îş ra dest pêkerdo, kokê xo ucka ra yeno. Welatê ma de kî henî yo. Yanî wexto ke miletê ma paleyî keno, şonê bêriye, domonê xo kenê hewn ra, goreyê karê xo muzîk ardo meydan.

Muzîkê kurdan senî tarîf beno, xusûsîyetê xo çî yo?

Muzîkê kurdî, deyîrî û kilamî, yanî muzîko ke dengbêjan vato, muzîkê kurdan tam o wo. Muzîko ke nika esto, zofê xo ê kurdan nîyo. Zofê muzîkê ma vînd bî. Çunkî zon û muzîkê ma qedexe bî. Ma nêşîkiyayme heme muzîkê xo qeyd bikîme. Xwezîba ma bizanayne, ma heme arêbidayne. Heto bin ra, şarê ma zof qîymet nêda muzîsyenan, muzîkvanê xo sey mirtiban dî. Muzîsyenî xo ra cêr dîy. Mesela, kurmancan de dengbêjî hîna aver a. Çunkî her mîreyî dengbêjê xo bîyê, qîymet dayo dengbêjan coka kurmanckî de kulturê dengbêjîye honde aver o. La zofê kurdan qîymet nêdanê muzîsyenanê xo. Mesela, Arif Cizrawî honde namdar o, hemal bîyo, hemaltî kerda. Ez xo rê şaş manena, kurdî hende muzîk ra hes kenê, vêşan manenê la bê muzîk nêvîndenê, ama qîymet kî nêdanê muzîsyenanê xo. Ez bawer nîya ke jûyna mîlet hondayê qîymet nêdano muzîsyenanê xo, bibo. Eke ti bipersê ke rengê muzîkê jû welatî çik o, ganî ti bala xo bidî vateyan û enstrumanan ser. Vengo ke qirike ra vejîno, o kî zof muhîm o.

Enstrumanê muzîkê kurdan çî yê?

Enstrumanê muzîkê kurdî, eke ma goş da nîme albumê ke kahn de ameyê qeydkerdene ser, înan de keman esto, ûd esto, cumbuş esto, darbuqa esta, şîmşêr yanî bilure esta, zurna esta, dawul û erbane kî estê. Muzîkê kurdî de saz çîn o, baxlama hîç çîn a. Muzîko ke nika kurdî virazenê, ez ke goş dana ser xemgîn bena. Çunkî bîyo zey muzîkê tirkî, rengê kurdî tede çîn o. Mesela, muzîkê Aram Tîgranî tam kurdî yo. O bi xo armenî yo la muzîkê dey, enstrumanê dey tam kurdî yê. Muzîkê kurdî en rind ey viraşt. Mesela, gama ke ma vanê muzîkê Rojawanî, dîrekt orkestra yena vîra mordemî. Enstrumanê muzîkê Rojawanî de keman esto, pîyano esto, çello esto, gîtar û basgîtar estê. Yanî rengê xo kifş o. Ma ke vajîme muzîkê azerîyan, tar yeno vîra mordemî. Muzîkê eraban, to dî vanê arabesk, tam o wo. Tey rîtm zaf esto, darbuqa tey zaf a.

Keman zobîna mîletan de kî esto la cinitîşê kemanê kurdan cîya wo. Mesela, senî ke vengê qirika kurdan cîya wo, gereka şeklê cinitîşê enstrumananê kurdî kî cîya bo. Dilşa Seîd, zey kurdan keman cineno. Duhok ra wo. Tam zey kurdan keman cineno. Lazim o ke muzîkvanî enstrumananê kurdî top kerê, nînan ser o muzîkê xo awan bikerê. Eke ma muzîkê kurdan virazîm, ganî ma enstrumananê kurdî bicinîm. Yanî enstrumanê serekeyî, ganî yê kurdan bê. Peyê cû, ti şîkîna enstrumananê bînan îlawe bikerî, kam enstruman ke şîkîno ci, ê dekerê. Enstrumanê mi kî tam ê kurdî nîyê. Ez nêşîkîna vajî ke mi muzîkê kurdî viraşt. La ez zana ke muzîkê kurdî çik o.

To va tembur ma de çîn o la elewîyê ma bi cinitîşê temburî îbadetê xo kenê.

NÎLUFER AKBAL: MUZÎKÊ MA YÊ VAKURÎ NÊRKÎ Û SÎYASÎ YO

Roportajkerdax: Roşan Lezgîn

Temburê kurdanê elewîyan ke pê îbadet kenê, hîrêtel o. Baxlama û sazo ke ma zane nîme, o nîyo. Tena hîrê telê xo estê. Maneno cura hema cura nîya, cura wişk a, sert a. Temmura alewîyan, vengê xo zil o, la nerm o. Cinenê, ver de beytan vanê. Qeseyê muzîkê înan kî qeseyê bawerîye yê. Haletê ruhîyeyê îbadetî wişk nêbeno, lazim o nerm bo. Çimkî seba Heqî îbadet kenê. Labelê muzîkê alewîyan kî vurîyayo. Dewlete elewî kerdî penaber, qir kerdî. Kulturê muzîkê înan kî zaf vurîya. Nika no muzîko populer ke ma goş nanîme ser, muzîkê alewîyan nîyo, turkî yê. Mesela, Mahsunî Şerîf, çiqas ke muzîkê dey sîyasî bo kî, muzîkê xo hîna nêzdîyê muzîkê alewîyan bî. Muzîkê alewîyan de hîna zaf şîret esto, telqîn esto; qarişê ney mebe, xirabe mevaje, xirabinîye meke, fekê xo bicê, nefsê xo bipawe, sîrrê xo mede teber.. La nika rengê muzîkê alewîyan vîndî bîyo, ozanî kî nêmendê.

Muzîkê Başûrî senî o?

Muzîkê Başûrî ser o kî tesîrê muzîkê eraban esto. La ancî kî ê hetê muzîkî ra, ma ra ver der ê. Ma de heyranî estê, meqamî tay ê. Zonê înan qedexe nêbîyo, coka zonê înan zof rindek o, meqamê dînan zof ê. Muzîkê înan bajarî yo, Silêmanîye de muzîk zof esto. Muzîkê înan zaf dewlemend o. Ozanê înan kî zof ê. Muzîkê înan, kilamê ke ê vanê, kurdê Tirkîya nêşîkîne vajêrê. Muzîkê înan tesîrê muzîkê tirkî kerdo. Mesela, Ruha de Qazancî Bedîh şîyo Başûr ameyo. Muzîkê înan ra zof çî gureto, ardo, hema bi tirkî vato. Îbrahîm Tatlısesî ki zof çî Qazancî Bedîhî ra gureto.

Rojhelatê Kurdistanî ra xebera to esta? Mesela Kamkarî...

Kamkarî, grûpa tewr başe Kamkar ê. Zobîna zî grûpê zaf rindî estê. Ozan û vengê zaf rindî estê. Mesela, yew grûpe esta, grûpa Sahurî esta. Mi ke tesadufen çeye de goş da, ez heyranê dînan menda. Muzîkê Rojhelatî zaf rind o. Çunkî dormeyê dînan de farsî estê, azerî estê, erebî estê. Wertê dînan de, mîyanê dewlemendîye der ê. Hem hetê enstrumanan ra hem kî hetê meqamî ra, zof dewlemend ê. Muzîkê înan tam zey Rojhelatî yo. Muzîkvanê zof rindî Sine ra vejîne. Mesela, Mezher Xelîqî zof rind o. Bacenaxê Mam Celalî yo. Albumê Klasîkên Kurdî de mi jû ki-

lama dey vata. Vengê dey vengode ecêb o. Waxtê xo de Radyoyê Bexda de îdarekar bîyo, hunermendanê kurdan ra orkestra viraşt, zof ozanê kurdan berdê ucka, alîkariya dînan kerda. Nika serekê Enstîtuy Keleporê Kurdî yo, Silêmanîye de.

Derheqê Rojawanê Kurdistanî de zof fikrê mi çîn o. Ucka ra ez Seîd Yûsufî nas kena. Ez qet nêşîya Rojawanê Kurdistanî.

Muzîkê hewramîyan senî o? Zaf qirike ra vanê, hende girênenê ke..

Zof girênenê. Muzîkê hewramîyan zof weş o. Ne mumkin o ke başqe jû ê kilaman vajo. Xusûsîyetê dînan o. Mesela, o rengode xas o. Henî mendo, heta nika ameyo. Şikir ke mendo, esto. Mesela, ê ma nê mendo, vîn bîyo. Mi ra vanê, di-hîrê kilamanê xo vace, ne mumkin o, ez vajêrî. La Hewraman de, jû kes nişeno ro, reyke de des kilaman vano, eynî qirike de eynî rîtim de. Muzîkê înan tek tîp o, zêde nêvurîno. Tesîrê tebietî muzîkî ser o zof esto. Hewraman kî heme koy ê. Ti ke nover ra qîrena, vengê to gineno bover ro, zimeno apey yeno. Ma ci ra vanê eko. Vengê dînan ke xo rê vano, xo rê tekrar keno. Koyê dînan zof berz ê, dereyî xorîn ê. Muzîkî rengê xo ucka ra gureto. Bonê înan kî zaf qickek ê, çimeçimeyê qickekî. Zey halîne teyran dusîyayê verarda koyan ra. Muzîk rengê xo, tonê xo, hîsîyatê xo cografya ra, cuye ra cêno.

Muzîkê sorankî senî o?

Muzîkê soranan, zêdetir eşqî ser o ameyo vatene. Kilamê înan zaf polîtîk nîyê. Alîyê ma de, muzîkê ma zof polîtîze bîyo. No seba muzîkî çiyode zof xirab o. Nê hîris serran de muzîkê ma rengê xo raşt ke vîn kerdo, zof polîtîze bîyo. Temamen binê tesîrê muzîkê tirkî der o. Vateyê dînan ke manaya xo kûr nîyê, sloganvarî yê, vateyê basît ê. Ez raştîye vajerê, bakur de muzîkê kurdî perîşan bîyo. Qet keyfê mi nê halî rê nêno. Başûr de, vateyê muzîkî rind ê, melodî kî rind a. Meqamê xo kî weş ê, zof ê. Ê kî zof binê zulmî Sedamî û ê bînan de mendî la muzîkê înan muzîkê eşqî yo. Kilamê polîtîkî zof kêmi yê.

Nilufer, haletê ruhîyeyê muzîkê ma yê Bakurî de hîna zaf nalayîş esto. Ma hende perîşan bîy, ma hende talan bîy...

Belê, ma kiştîme, ma veşnayme, ma zindan kerdîme, ma merdîme. Awa Munzurî gonî pêldaye... İnsan se wertê dişmenê xo de, çiyode dişmenî pê kerdo, tekrar bikero, bibermo! No çiyode zof şerm o. Eke to zulm dîyo, binuse, qeyd bike cayêde rone. Wa tarîx binuso. Ti qarşîyê dişmenê xo de çiyoyê rind vaje ke wa keyfê dişmenî meyeroyê, ti bi qewet vînde. Sîrrê xo mede kesî. Wa derdê to to de bo, zereyê xo de bicê. Ti wazena heyfê xo bicêrê, o kî wa zereyê to de bo. To rê heqaret kerdo, zulm kerdo, wa o kî jû het de bo. Ti ê memusne kesî. Muzîkê mucadeleyî, muzîkê cuye, muzîko ke umîd wad keno, viraze. Wa muzîkê hêvî bido, moral bido. Ma de jû qesa esta, vanê, şîn şînî ano. Ti çiqas şîn vajêrê hende şîn yeno to ser de. Ti axe de çî biramî, o zergûn beno. Şîn ramena şîn yeno.

Ez ge-ge şîna veyveyan. Ma dawet kenê. Salone de, muzîsyenî vanê "Bîngol şerwîti.." Vanê "Zekî kuştin, megrî megrî" û desmale hejnenê, fekê xo beş kenê, vanê "ha ha ha" keyf kenê, govende gênê. No çî mi rê zaf anormal yeno...

>>>

Miletî xo şaş kerdo, hetê ma xo şaş kerdo. Mi albumê Klasîkên Kurdî de, "Malan bar kir" vato. Tede dramê ma esto, vano ma binê dîwaran de mendîme, ma perîşan bîme la mîlet ver de kay kenê. Şîma se kay kenê? No çî sîyaset ra yeno. Heta ke tesîrê sîyasetî kurdî ser o bo, muzîkê ma azad nêbeno, xo nêvînenê, rengê xo nêvînenê. Jûyna, muzîkê kurdanê Bakurî muzîkê nêrkî o. Cenî zof kêmi yê. Sunîyan de vanê cenî mevajo, guna wo. Alewîyan de estê, hama kêmi yê, des tene cenî ancax estê. Pêro camêrd ê, pêro qêrenê. Cenî kî êdî zey camêrdan kilaman vanê, vengê dînan de tavrê camêrdan esto. Kam ke nê roportajî waneno, Heq kenê wa goş bido ser, wa bivîne. Birayê xo ra vacîme, yanî muzîkê ma bîyo camêrdane. Jû kultur virazîyayo. Ci ra vanê "Turku Bar". Ê ke şîne ucka, heme kurd ê. Ê ke vanê, ê kî kurd ê. Muzîkê ma nika hetêk ra sîyasî yo, hetêk ra kî muzîkê turku-barî yo. Ez fam nêkena, morderem cayode hende teng de çitur bi vengode honde berz muzîk goş dano. Se perdeyê goşê înan nêteqeno. Ez nêzana ke no se jû bîçimê eylenceyî yo. Nika kam menşur o? Ê ke bar de qîrenê, ê menşur ê. Hunermendî nika ê yê. La ê ke rast muzîkê kurdî virazenê, pey der ê.

Mîyanê ma kurdan de kulturê goşdarîkerdişê muzîkî de seqetî esta, belkî. Ma muzîk nêşinasnenê. Mesela, ez nêşkena muzîkê teqreq, hilhop goşdarî bikerî. Ganî muzîk goşê merdimî penc nêkero...

Miletê ma de goş mendo? Goş ke qilêrin bo, ti çiqas muzîko rind virazê kî ci ra fam nêkeno. Teqreq ra fam keno, ti gereka biqîrî, hema veng şono dey. Coka hunermendanê başan de şewq, hewes nêmando. Keso ke goş bido kalîteyî ser çin bo, hunermend se bikero? Hunermend vano, ez mevirazî daha rind o. Hertim vanê hunermendî neheq ê, xelq heqdar o. La hen nîyo. Xelq çiqas huner ra fam bikero, wayîrîya hunerê rindî bikero, hondayê hunermendê rindî vejîne. Sîyasetmedarî çî vanî, hen kenê. La sîyaset beno vînd şono, huner maneno. Mesela, herbê dinya yê yewin ra, yê diyin ra çî mend? Tena şairî, muzîkvanî, nuştoxî, resamî mendî, huner mendo. Ez kî tede, ez xo kî cîya nêkena, muzîsyenanê ma sîyaseten zî çiyê nêkerdo. Mesela, Şivanî waxtê xo de, serranê 1970an de muzîkde sîyasî viraşt, zof tesîr kerd. Ruhê dey, vengê dey, hîsîyatê dey pêro kurdî bî. Mesela, "Kîne em?" ancî "Halebce" zaf muhîm ê. Eywelah! La o kî qefilîya. Qerşûna verêne eşte, hema dima qefelîya.

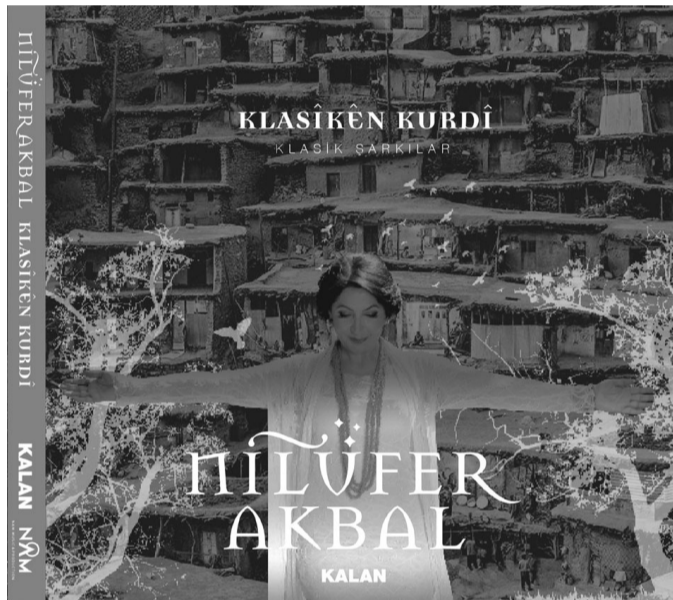
Nîlufêr, muzîkê kurdan ser o rexne beno, analiz beno?

Roşancan, birayê mi, çiyode entersan no yo. Muzîkê kurdan ser o rexne çin o, analiz çin o. Şonê roportajan kenê, qesey kenê la analiz çin o, rexne çin o. Rexneyo îlmî çin o. Mesela, tirkan de jû Naîm Dilmener esto. Mêrdîn ra wo, ereb o. Rexnegîrêko zaf muhîm o, Ajda Pekkan ra bicê bi Sezen Aksu, goş nano ser, dima kî rexne keno. Muzîkê ma de jûyode henên çin o ke binivisnero. Vajero, mi albumê filan hunermendî goşdarî kerd, uckayê xo henên o, no cayê xo rind o, yan xirab o. Hama çin o, ma de çin o. Eke bibo, ez rexneyê dey biwanî, hem çiyê bimusî hem kî vajî heqê dey esto vajero. Hem çiyê bimusnero, hem kî qîymet bidero muzîsyenan. No îşê mi nîyo ez binivîsnerî. Gereka rexne-

gîrê ma bibê. Ez rica kena, kam ke nê roportajî waneno, wa jûkek bibo rexnegîrê ma yê muzîkî, hama raştken bo. Muzîkê dinya ra fam bikero, muzîkê kurdan ra fam bikero, vateyan ra, zon ra fam bikero. Wa ronîşo binuso, wa rexne bikero. Wa vajero ez bena rexnegîrê muzîkê kurdî. Ancî rojnamegerê tirkan, binê nuşteyê xo de not nusenê, vanê mi no hewte albumê filan hunermendî goşdarî kerd, ez tewsiye kena. Ê ma, o kî çin o. Ma de her çî sîyaset o, her çî bi kodê sîyasî fikirîyenê. Sîyaset kewto her çî ser.

Muzîkê hetê ma zafê xo bêenstruman vajiyayne. Meqamê xo estbî. Tede teswirê zaf rindekî estbî. Tey qedexeyîye çin bî.

Nika sîyasetî kulturê ma zof vurnayo, qedexeyîye dekerde muzîkê ma. Mezg û hîsîyatê ma vurna. Tabî, şer û bajarîbîyayîşî kî zof tesîr kerdo. Mîlet ame bajar, hama bajarî nêbiyo. Ne dewij o, ne bajarî yo.

Edebîyat dayka heme huneran o, verî vate estbî. Heto bîn ra, muzîk de kî vate cayêko muhîm gêno. Gelo muzîsyenê ma çiqas edebîyatê ma ra xeberdar ê?

Ez behsê xo bikerî. Waxto ke ma dest bi muzîk kerd, edebîyatê ma zonê ma qedexe bi. Eke ma jû kelîma bikerdêne mîyan, no bîyne kurdî. Ancî mîtingan de, dernegan de, her ca tirkî qesey bîyne. Ma vatêne wa şer biqedîyo, ma dima zonê xo qesey keme. Ma ke xo dî, ma mîyanê tirkî de bîme. Ma kurdî taloq kerde, ancî ma kirmancî taloq kerde. Badê ke mi TRT de dest bi kar kerd, hema mi bala xo da zonê ma ser. Heta mi xo ra bawer nêkerd ke ez şikîna bi zonê ma bername virazî. Mi dest pêkerd, romanê rehmetî Mehmed Uzunî wendî. Nika ke ez bernamanê xo seyr kena, vera-vera zonê mi bîyo rind. Tabî derdorê mi de kirmancî zofî bî, mi înan de kirmancî qesey kerdêne, kirmancîya mi nika xirab nîya. Nika emser kî mi dest bi zonê ma kerdo, ez zonê ma de kitabînan wanena. Ez kitabînanê to wanena. Ez wazena rind bimusî, qesey bikerî, binusnerî. Çunkî ez zana eke morderem ziwanê xo ser o hakim nêbo, muzîk de, vateyan rindek nêvano, pêneano. Temam, waxtêk qedexe bî, ma kî cahil bîme, aqil çin bî, la nika ma şikînimê biwanîm.

Muzîkê ma yê Bakurî, muzîkê meydanan o, muzîkê salone nîyo. Nika salone de vanê, la seke meydan de bê vanê, zaf berz vanê, hereketê xo kî zaf wişk ê.

Muzîkê salone rê waxt lazim o. Heta ke burjuvaya kurdan mevirazîyo, kulturê salone ma de mevirazîyo, muzîkê salone kî nêvira-

zîno. Ma rê waxt lazim o. Tena muzîk ney, gereka ma bizanim se nan wenîme, se kuçeyê xo pak gênimê, se nîşeme ro, o waxt muzîkê salone kî ma de virazîno. Mesela, ma de resamî zaf kêmi yê. Sînema çin a. Başûr de dewlete esta kî hema kurdî bajarî nêbiyê. Tebeqeyêk zof dewlemend bîya, arebeyê zaf luksî bin der ê. Hama kulturê xo bajarî nêbiyo. Mesela, zaf sînamegerê rindî estê, genc ê, îmkanê xo çin o. Hama kes nêvano ma piştî bidîme înan. Jû lajek esto, bi jû kamera filmî viraştê, Slovakya de filan zof nîşanî guretê. Çar-ponc rey şîyo Wezaretê Rewşenbîrî ra alîkarî waşt, hama kesî alîkarî nêdaya ci. Çunkî hama sînema ra huner ra fom nêkenê. Tirkîya de kî, ti qayt bike, sîyasetê ma xizmetê tirkan keno. Parlamenterê ma pêro tirkî qisey kenê, yan kî tirkan anê ma ser o kenê parlementer. Ma zaf qîymet danê xerîban la qîymet nêdanê xo.

Programê to yê TRT nika çin o. Se bî?

Bî çar serrî ke mi ara dayo ci. Mi dima temaşeyê bernamanê xo kerd. Mi dî ke zafê çîyan ez şaş qesey kena, mi kelîmeyî şaş vatê, mi zaf şerm kerd. Ez zof xo ra hêrs bîyo. Nika şar vano qey ma her hewte yew bername viraşt, hen nîyo. Ma jû roje de hîrê programî viraştene. Studio kîra kenê, wazenê des programan jû reyde vejê. Şîrket vano wa tay mesref şiro. Ma qet nefes nêguretêne. Wertê elektrîkî de roje de hîrê programî. Çimanê mi hîle guret. Tabî merdim qefilîno. Seba ê xeletîyan ez mîletê xo ra lêborîna xo wazena. La programê Nîlufêr Rengîne yê peyênî, pak ê. Hîris û şes programî mi bi xo viraştî. Xeletî kêmi yê. Televîzyon de gereka vengane çin bo, program teq-teq şiro. Gereka ez ziwan pak bigurenî. Nika hîrê tene zonê ma yê girsî estê. Kirmancî, kirmancî û sorankî. Ez her hîrêyan ra kî zof hes kena. Zof weşê mi şonê. Senî ke

ez weş tirkî qesey kena ez wazena nê her hîrê zonanê ma kî hen rindek qesey bikerî. Seba averberdena zonî wendiş zaf muhîm o. Ez wazena biwanî, qesey bikerî. Qismet bo, ancî ez do TRT de dest bi viraştîşê programan bikerî. Na rey ez wazena hîna zaf ca bidî zonê ma, ca bidî nuştox, hunermend û muzîsyenanê kirmancan. Ez perspektîfê xo hîra gêna.

Ez wazena çiyode bîn îlawe bikerî. Nika mîlet vano qey ez serba peran şîya TRT, mi zof pere qezenc kerdo. Heq şahid o ke hen nîyo. Şîrketan xo rê pere qezenc kerd, ma nêkerdo. Pereyo ke mi qezenc kerdo ancî muzîkî rê xerc kerd. Mi pê albumî viraştî; Herîre, Klasîkên Kurdî.

Ti çî cenena, ti bi xo beste virazena?

Ez temure cinena. Tayê gîtar cinena. Nika kî mi dest bi erbane kerdo. Besteyê mi kî estê. Mi ebi xo viraştê. Albumanê min ê modernan de besteyê mi zof ê. Mesela, kilama Şewa, Bê to, Hay lê lê ke mi serba cenîyan vata. Hama şar zêde nêzano, mîyanê şarî de zêde vila nêbî.

Ameye de ti çî fikirîna?

Ti zana, domanê mi çin ê. Ez heta ke weş bî, ihtîyacîya mi bi malê mi esta. Ez ke merda, ez heme malê xo seba jû mekteba muzîkî bexş kena. Ez wazena Gimjim de jû mekteba muzîkî bidî viraştene. Varto welatê min o, wa xizmetê mi de welatê mi rê bibo. Çiyê henên xeyalê mi estê. Seba roportajî, seba suhbetî ez to rê kî zof teşekur kena. Dest û payê to weş bê.

WERDÊ
MA

Nanê Tawa

Amadekare:
Nadîre Guntaş Aldatmaz

Malzeme: Ardî, rûn, sole, awe

Ardan bivejne ro, orteyê ardan çal bike, sole bierze ci, rûn bivilişne, rûn be tenê awe ra deke zereyê çale. Bi dest têvde, sole rind bivilişne û heta ke mîrode nerm virazîya bialawe.

Rûn tawa de bivilişne ro (gerek rûn zêde bo), mîrî serê honîke de sey bicike an-

goreyê tawa viraje. Pê fekê bardaxe serê bicike de şeklan viraje. Tam orteyê ê şeklan bi pêçîke lone bike ke rûn tey bigirîyo. Bicike zereyê tawa de, orteyê rûnî de rone. Tawa adirî ser ne. Bicike hêdî-hêdî bipewciyo. Yemo ju ke bî re sûr na rey zî yemo bîn biçarne. Di hetê bicike ke rind bî sûr, servis bike. Afîyet bo!

Nazik a, name giran a!
Sebrê mi bê to nîno
Ti şîrin a, delala min a
Ti mi ra qehrîyaya
Nêzana semedî kamî?

Kila adirî verdana nê ganî
Nêzana ez çi halde ya
Bê ca û bê ware ya
Hele vaje ez se bikera?
Ax mi rê, dayîka mi dayê!

La ez kişta heleynaya
Teng de verdaya dayê
Qehr û qotikî ez werda
Derd û kulan ez werda
Ax mi rê, dayîka mi dayê!

Teq û reqa dinya ya
Ravêreno winî dayê
Dûrik dûrî ya, çare çin yo
Ez kişta hileynaya dayê
Ax mi rê, dayîka mi dayê!

DAYÊ
Fîruzan DEMİR

MESELAYA DOYÎ

Necîbe KIRMIZIGUL

Wextê kalik û pîrikandê ma de dewî bibereket bîyê. Dewan de heme çî bîyo, hetê meywe û sebze ra zî hetê qatixî ra zî dewê awî bol rindî bîyê. Coy ra şarê ê dewan hend muhtacê suke nê-bîyo. Heme çî boleki û belaşek bîyo. Kes xora sûke nêşîyê, bişî-yaye zî camêrdî serre ra fine yan şîyê yan nêşîyê. Cinîyan xora kok ra sûke nêdîyê.

Em Zelê nê dewardê awîyan ra yewe de cuyayê. Wisarî qatixê ci bol bîyê, xo rê çarweyî warî kerdê. Roj de di meşkî nîrdê. Ri-weno teze û doyek bol bî. Ê ke qatixê ci çin bî ameyê xo rê keyedê Em Zelêyanan ra do berdê. Mêrdeyê Em Zelê zî merdimindo comêrd bî û şarê dewe hemin ci ra hes kerdê. Kam ke bîyamê keyê Em Zelêyanan destveng nêşîye. Girweyê hemin vîneyayê. Bê dewijan zî mileta ke teber ra ameyê zî bîyê meymanê înan. Eskerê qereqolê dewa bîne zî musaybî, ameyê keyê Em Zelêyanan ra werd waştê.

Rojên eskerî yenê keyê Em Zelêyanan, a tena keye de bena. Tirkî nêzana xora. La di-hîrê çekuyî fehm kena, eskeran ra yew vano:

- Teyze ayran var mı? (Xalê do esto?)

Do esto la pilek de yo û teber de maxida banî ya darde yo. Verî dolabê buzî çin bîyê. Seba ke do tirş nêbo yan zî eke tirş bibo şîjîya ci biherikîyo ke şêrîn bo. Qandê coy kehke ra pilekî viraştê û do kerdê pilekan mîyan û cayêndo berz a darde kerdê. La Em Zelê nêzana senî vaja do esto. Bi tirkîya esto-çin o zanayê la do yo teber a, fina zî ciwab dana û vana:

- Wardir wardir neke yoqtir, teber a banda dardadir. (Esto

Fotograf: Meşke - Çewlîg 1978

esto, ne ke çin o, teber a banî ya darde yo.)

Şina eskeran rê do ana, eskerî şimenê û şinê. Keyê Em Zelêyanan no hesab a bîyo. Heme çî bol bîyo, berrînî bî. Hela wisarî do hendik bol bîyo ke soli kerdê mîyan û daye bizikan.

Rojên semedên ra lajê Em Zelê kewno hepis. Dîyarbekir de hepis de beno. Çend finî Apo Huso şino ci zîyaret keno. La lajê ci vano dayîka mi zî wa bêra, mi bêrîya ci kerda. Fina herdina danê piro û şinê Dîyarbekir lajê xo hete. Lajê xo zîyaret kenê tepîya hepis ra vijîyenê û kenê bêrê xerac se, Apo Huso vano:

- Zelê ti nêbîya veşan? Willayî ez bol bîya veşan.

Em Zelê vana:
- Willê Huso ez zî bîya veşan, la ma do kotî nan biwerê ke?

Apo Huso vano:
- Ma cayê ke şamî roşenê estê, ci rê vanê loqanta. Tede heme şamî estê.

Em Zelê vana:
- Tîyê çi nêvanî ke ma şîrê pîzeyê xo mird kerê.

Nêzdîye xeracî de loqantayê vînenê û xo rê tirşê fasulan û rizî ya vanê. Şamîya ci yena tepîya garson ci rê vano:

- Şima çiçî şimenê? Do yan awe?

Apo Huso winîno Em Zelê ra vano:

- Zelê, wa to rê awe bîyaro yan do?

Em Zelê vana:

- Huso wa ma rê doyek bîyaro.

Garson ci rê do ano.

Şamîya xo werd tepîya werzenê Apo Huso heqê nanî dano û vijîyenê yenê xerac nişenê dolmiş ke bêrê keyê xo. Çîyê kewno Em Zelê vîrî û vana:

- Huso, înan ê doylî ra zî perey girewtî?

Apo Huso vano:

- E, Zelê girewtî.

Em Zelê vana:

- Wişş! Ma do zî peran a yo?

Apo Huso vano:

- E Zelê, ma sûkan de çîyên bêperan esto? Belaş çîyên fina çin o.

Em Zelê vana:

- Ê tamam, ez zana sûkan de heme çî peran a yo la do aw a ha! Do zî peran a bîyo? Ma yê dewe de doylî rijnenê kuçe.

Apo Huso vano:

- Uff! Zelê ez se kero nika, sûkan de heme çî peran a yo.

Em Zelê vana:

- Mi bizanayê ke peran a yo mi nêşimite.

Apo Huso vano:

- Wazena bivirije, hella hella! Kes do cinîyan cayên nêbero, merdimî kenî poşman.

Em Zelê vana:

- Willayî Huso hewna mi sere nêkewt, do senî peran a beno!

Apo huso vano:

- Nika to pînikî ra ameyaye, de bes o, çîyên o bîyo û şî. Derg meke!

Em Zelê vana:

- Uff! Tamam heyra, ancîna fekê to abîyayo.

Bêhes yenê keyê xo. La hewna totikê Em Zelê ser nêşino. Xo bi xo vana, "O şarê sûkan senî cuyeno ke heme çî peran a yo, doyek fina peran a yo! Ella înan rê merhemet bikero, feqîrekî veşaney ra senî nêmîrenê!"

ADEM EZ A

Xetîce KAVRAN

Adem ez a. Heme înanî mi ra yew parçe yê, la ez pîyorê yîn a. Ez ge Yusuf a; ew riyê mino rindek, zarê min o memrek ra yo, merhametê xo dinya rê bes o. Ge nefso xidar a ez, ti ra vanî Qabil, Musolînî, Hîttler...

Qicanê xo, birayanê xo, hemcinsanê xo qetil keno; rîyê erdan zulmê yin de xeniq-yeno.

Mi şew nêva roj nêva, ez seba Hawa heme dinya ra gêyraya; hetanî ke gula xo ya zerde bivîni; ge bîya Mecnun, Romeo, Mem...

Ez seba eşqî cuyaya û merda. Eşqî ser o ez cennet ra vecîyaya la cehnemî zî ca mi nêda.

Nameyê mi Bîlal, Malcom, Spartacus...

Ge ez bîya xulam bazaran de roşîyaya, ge bîya berzê însanan. Dem esto ke çew mi nas-nêkeno; ez esta yan çinî ya; ez bêzuwan a, bêname ya!

Ez yew roje Nemrud a, Îbrahîmî erzena adir, dima bena Îbrahîm adirê Nemrudî mi nêveşeno.

Rustemê Zalfî ya ez, nê adir Dehaqî ser o varenena; bindestan rê hêvî ya, roşnayî ya. Yew hetê mi koy û kerre yî, yew hetê mi behr û deştî.

Wisar ez a, zimistan ez a.

Ez Adem a, her înan mi ra yew parçe yo; la ez hemeyê yîn a.

Kalêk beno, xortêk beno. Pîya cêr ro şonê kunê re qîyameyî. Qîyamêdo hênî girs o ke hênî vaje. Xortek kalekî ra vano "Ap Kalêk, bê ma derdê xo qesê bikîmê. Hata ke ma qîyame ra vecî. Derdê mi ke hazirê derdê to kerd, ti mi pîşt ke. Derdê to ke hazirê derdê mi kerd, ez to kena pîştî." Kalek vano "Heya." Xortek derdê xo qesê keno nême qîyameyî vîyarneno. De vano "Ap Kalek, nafa dora to ya. Nafa kî ti qesê bike." Kalek vano "Lawo, ez qey xo Heqî ra bikerî? Qe jû derdê mi kî çîn o."

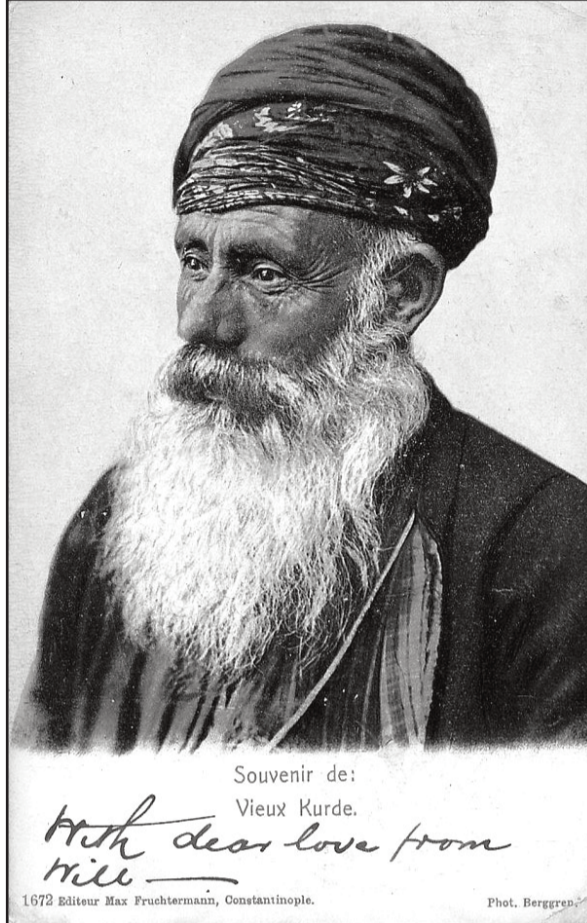
Kalêk urzeno ra, xortekî keno pîştî. Cêno şono, mavajîmê ze şeherê Erziromî. Vêreno ra şono. Veyva paşayî hem çêna paşa ya. Qîşt û qonax ra nîyadana ke halla halla! Eke genc o, delîkanlu yo, kerdo xo pîştî, lingê xo hard ra kaş benê, hande ke yaşî yo. Veng dana, vana "Kalek ti ê xortekî hênî bi pîştî cêr ro ena qîşt û qonaxê mi!" O xortek pîştîya kalekî der o, teknenno şono qîşt û qonaxanê veyva paşayî, nîşeno ro. Veyva paşayî vana "Xortek, ti xort a. Ti delîkanlu ya, genc a. No yaşî yo. Sebebo ke no to pîşt kerdo çik o? Qa gere ti nê pîşt kerdêne." Xortek vano, "Wille xanim, qîyame kewt ma ver, qîyamêde zaf bêvile bî. Mi va Ap Kalek eke derdê to hazirê derdanê mi kerd, ti mi pîşt ke. Derdê mi ke hazirê derdanê to kerd, ti mi pîşt kena. Mi derdê xo Ap Kalekî rê qesê kerd ma nêmeyê qîyameyî vîyarna. Mi va Ap Kalek nafa kî dora to ya. Va, wille jû derdê mi kî çîn o." Veyva paşayî vana "Ap Kalek xwezî be to ke jû derdê to çîn o. De şima ronîşê nafa kî ez derdê xo şima rê qesê kena."

Vana, "Ez çêna filan paşayî bîya. Ma vajîmê paşayê Mûşî bîya. Nê paşayî ez waştê lajê xo rê. Veyve, dawil, zurne, tirampe, bizampe... Tabî veyve wo. O paşa, o paşa. Veyvê mi kerd, ez arda, kerda pîya. Tabî şonê layîkî anê pê destanê ma fînê tê. Layêk vet ard ke layek doman o. Domanê mekteb o. E ez kî azeb, bakîre vînetî ya. Sorê sipê mi têde girîno. Ti qîymîş nêkena qaytê mi kerê, layêk kî doman o. Hama rindek o. Ti nêvana paşayî darê dinya de jû lacê dey o. Himmeta lajê xo zevejno. Neyse, mi va tawa nêbeno. Ne zano mi de qesê bikero ne zano mi de lex bikero. Neyse. Ez ci ra hes kena, şono mekteb eno, ez zaf saygî dana ci. Tabî roj bi roj ci ra hes kena, perreno we. Payîz o. Çewrêstosorê paşayî peynîya tawî de girêdaye wo. Payîz o, serd o, mi nîyada ke no layêk kewt herê. Yanu saata ke bêro a saate de nîyame. Nê saate ra vejîya, ame. Seke nê saate ra vejîya ame, se çikîya, mi virane fiştê pira. Ez ci ra zaf hes kena. Ti nêvana ke soranîye layêkî der a. Kaleka layîkî de soranîye esta. Seke çikîya, mi virane fiştê layîkî ra. Loqliqê dê erzîya teber, layik merd."

Mi va "Eman etme, nika şar hênî nêvano. Vano layêk qîşkêk bîyo, waştê ra layik kîştê. Xo rê bişîyêne mêrde bikerdêne. Mi va ez se bikerî? Mi va ez şorî zilbê çewrêstosorî, mi peynîya tawî de eşte. Mi meyîtê layîkî kerd ci. Zilbê çewrêstosorî kerd layîkî ser. Ez ama, mi veng tellalî da. Va 'Lajê to ewro nîyamo.' Paşayî kerd ke ser û binê dinya helesna ra, layik çîn o. Hama ez birîna xo zana. Usar ame. Ez zere qîşt û qonaxa de ena û şona. Lewê mi qîlaşîya ro, visîya pêro. Jû vet ard verê mi de na ro. Va, 'To qey lajê paşayî kîşt ke? Hadî to kîşt, doman bî, ma to qey kerd wertê zilbê çewrêstosorî?' Mi va 'Eman, etme, se kena boyê Heqî mi rê vind ke.' Va 'Ti ke mi de nîşena ro, urzena ra ez

KALÊK Û XORTÊK

Arêkerdox: **Mutlu CAN**
Mintîqa: **Gimgim**

Kartpostal: Kurdêko kal, destpêkê seserra 20ine
Foto: Berggren, **Weşanger:** Max Fruchtermann

kena vîndî. Ti ke mênîşe mêurze ra ez vîndî nêkena.' Mi soz da ci. Tabî camêrd o, huyê xo guret, zengenê xo guret berd peşewe layêk kerd vîndî, dard we şî. Ez azeb a, bakîre vîndetî ya. Neyse ez tîy nîştê ro uştê ra."

"Rojê şonê qewa. Çewrêstosorî paşayî qewa de benê top, kaxitan kay kenê. O vano ke biraka mi filan kes a, o vano biraka mi filan kes a. O kî vazdano vano biraka mi veyva paşayî ya. Çewrêstosorî vanê, 'Lawo lawo ti qey na zure kena? Veyva paşayî çêna azeb a, bakîre ya, ena to de nîşena ro urzena ra? Çîyo henên çîn o.' Vano, 'Çîyo henên ke çîn o, şima înam nêkenê ez meşte ana wa ma rê qewa bigirêno.' Nê vanê 'De pekî.' Şodir tekî ame, va, 'Xanim!' Mi va 'Hey!' Va 'Gerê ti bêrêne, çewrêstosorî lewendî rê qewa bigirêno.' Mi va 'Eman, etme. Ti qey mi kena rezil? No qoce çewrêstosorî lewend o, ez fekê kamcî pêcena!' Va ke 'Ne, îmkanê to çîn o ti êna.' Ezî kî hênî rindek a. Aşme giran a cayê xo de ez kî giran a cayê xo de. Hênî ke rindek a."

"Neyse, mi xo pîşt têra. Mi şuşê zeherê xo guret kerd verê mîya xo, ez şîya. Ez şîya qerîne gine ro çewrêstosorî lewendî, pêro mi vera uştî ra. Ez hem veyva paşayî ya hem çêna paşayî ya. Tabî o vano bîya zê dey bena zê mi kî, o vano bîya zê dey bena zê mi kî. Mi emir da, va çewrêstosorî lewend o ke zere qewa de ne şonê teber ne kî teber ra enê zere. Tabî mi emir

do ci. Mi ci rê qewa girêno. Mi serê pîyayî koçike zeherê xo kerd ci. Mi berd na ro. Mi va emrê mi o wo ke şima pêro pîya jû dolimê şimenê. Çimê mi çewrêstosorî lewendî ser o wo. Mi nîyada ke pêrone pîya jû dolime de guret, şimit. Mêrika şimit qasê bîna ci-xarî kewt werte nêkewt werte, o ke tîy nîşena ro urzena ra, o verê dîne şî. Çewrêstosorî lewendê paşayî ra jû lewend nêmend, pêro merdî. Mi kincê xo dayî xo ra, ez şîya qîşt û qonaxanê xo."

Va "Şodir ame, xêrê Heqî tîy ame." Va "Çewrêstosorî lewendê paşayî reqî, şerabî werdo kewto ro jûmînî, kokê jûmînî ardo." Neyse, va "Çewrêstosorî lewendî berdê dardê we."

"Pîye mi êno êndî sewtanê mi ra. Nafa ebi çênatênî mi beno. Mi ebi çênatênî beno. Pîyê mi ez berda. Ma vajîmê nê lajê paşayê Erziromî rê. Ez waştê lajê xo rê. Hîrê carîyê pîyê mi estê. Carîya wertêne ez zana çênaka azeb a. Pîyê mi ez arda da mêrde. Veyve ame mi ser. Ez berba. Pîyê mi va, 'Ti qey berbena?' Mi va 'No di dolimî yo ti mi dana cayanê dîrî. Carîya xoya wertêne biruşne a kî mi de berone.' Va ke 'Hay hay, wa bêro!' Neyse, ma guretî, şîmê. Layêk dot ra ard, destê ma fiştî re pê. Delîkanluyêde hênên o ke lajê paşayî. Ti qîymîş nêkena qaytê ci bikerê. Zano bihuyo, zano lex bikero. Mêrik ha wo vînetî yo. Qaytê mi keno awe fek ra şona. Hîn ke rindek a. Carîya kî rindek a hama ze mi rindek nîya. Mi ci ra va, 'Erê ti bê nê kincanê mi xo ra de. Kincanê xo kî bide mi, wa lajê paşayî bero adetê to. Ti meşte kincanê mi bide.' Va, 'Heya.' Mi kincê xo dayî daye ra, kincê daye kî day xo ra. Mi ci rê awe nê ser, kerde hurmîne ro. Mi yemeg kerd hazir. Tabî carîya wa. Hîrê rojî kewtî wertê roja çarine mi va, 'Bawo de kincanê mi bide mi.' Va 'Siktir be, kinca qey dana to, namusê xo ken ê to?' De mi va 'Temam. Ne to ez dîya ne mi ti dîya.' Nîşkîn qesê bikerî.

Neyse, lajê paşayî qaytê ci keno rindîna mi nîya hama nêzano, camêrd o çî zano? Serre şîye ser de. Mi kerd nêkerd tîy raye nêdîye. Mi rojê a xapite. Mi va, xanim xanim hela bê ma şîmê qîşt û qonaxanê paşayî de nîyadê. Eke raştê de trampo wo, mizampo wo, dawil o, zirna wo. Hênî ro ke ti qîymîş nêbena ke ti qaytê ci kerê. Mi jû kursî xo rê guret jû kursî daye rê gurot. Ma vejîyayîmê qîşt û qonaxanê paşayî hawt qatî. Ma vejîyayîmê hawt qatî. Mi kursiyê dayê na ro. Mi va ronîşê. Xanime qina xo çarnê ke ronîşo mi panê kuya de ci. Mi çewrêstosorî qatê zere baxçe de kerde simer."

"Ap Kalek ez şîya, mi kincê xo vetî. Mi kincê daye dayî xo ra. Tabî tedê şikîyê herme mermê, qor morî. Çîn a, merda. Ez ama qîşt û qonaxanê xo. Epeyce mend. Xaftela gaziye kewte kar. Va carîya xanime şîya çewrêstosorî qatî ser o, nêzanito gina war o, bîya paramparçe."

"Ap Kalek, xwezî be to ke ti vana derdê mi çîn o. Mi çewrêstosorî jû qetîl kerd vilê xo, namusê xo ser. Hama mi Heqê xo de doxrî bîya. Yanu mi qestengî nêkîştê. Heq zano ke mi qestengî nêkîştê. Ez Heqê xo de zaf doxrî bîya. Mi çewrêstosorî jû qetîl kerd vilê xo. Xwezî be to ke ti vana derdê mi çîn ê."*

*Na sanike Dewa Kemerê Hemgînî ya Gimgimî ra cînîya apê mi Xanasîye (Hanaslı Can) roja 21.04. 2014 de Kemerê Hemgînî de mi rê qesê kerde.

Wanij û Trêni

Wexto ki trêni ena Wan, rayira na trêni merayondê wanijo mîyon ra şûna. Rojê jê mardûm xo rê meyonê xo çirayneno û meyê nê mardûmî kî pîremondê rayirda na trêni ri çerenê. Wexto ki trêni nê meyo hetî ra vêrena, meyê nê mardûmî tarsenê û

her jû meya nê mardûmî cay ra remena. No mardûm kî bol qaryeno û sûwen wineno, vono ki "Herê trêni! Ti meyonê mi tarsaynenê? Ê min û to awa bellû vo. Eki ti ki raney tîya ra vîyardê se hewl o, nêvîyardê se lazim nîyo." Û no mardûm çî wext ki meyonê xo çirayneno, na trêni pa-weno.

Rojê no mardûm eşneno ki veyncê trêno eno. Hemo jû sî pey ri cayê xo ceno û xo ri vono "willa na deri ezo na trêni bitarsaynî." Û trêni rindê bena nezdî, no mardûm kî destonê xo fînenno hewa, vono "We-eeeeee!" Û xo arzeno trêni ver. Trêni kî dona nê mardûmî ro û ser ra şûna. Arêdayox: **Mehemed ÇELÎKTEN**

PAYÎZ

Ez yew pelê payîzî ya Zaf rengin û zaf vengin Fehmkerdişê mi çetin o Wextê mi hîrê aşmî yo

Hacer Petekkaya

EZ EŞQ ŞIMENA

Canê DILO

Eke beno tarî, yew xemgînî mi gêna
Ne sere de hîş maneno ne zî hîşdayoxê mi esto.
Çimanê mi de hesirî sey şilîya payîzî
Firtine govdeyê mi keşş keno
Dejê yare polanê mi ser o sey koyê berzî
Labelê zerrîya mi sey perperika perşikita
Paweyê hekîmê xo vindena.

Tebax a,
Ewro zeman mi rê bîyo awka vinderta, nêherikîna
Hevala şewşewike kuncê banî de cayê xo girewto
Ewro deyîrê mi û hesirê mi kewtê têmîyan
Şewe mi rê bîya merdimwere, emrê mi kojena
Hewn û xîyalê mi destanê mi ra virisîyayê
Xezala min a goşan ra kerre, to çira peyê xo ta-
dayo?
Na bêvengîya to xeberdayoxa mergê min a.

Ax Xezalê!
Xeberdar be, ez nêweş a
Ganê mi leşê mi rê biyo bareko giran,
ez nêşkena wegîra
Wullay teqet mi de nêmendo
Ti veng bide, ez kefenê xo dirnena
Pê linganê xo nê, bi perran rayîr gêna
Ti mi rê bibe sînaye
Ez wirdês wirdês eşq şimena, bena serxoş.

NAMEYÊ NEBATAN

Amadekar: Ehmedê Dirihî

heurs (Mîyanan) hevirs, hevîrz, hevîrzê,
hors (Pali) hevrêz, hêrbiz, hêrbîz,
howrs (Çewlîg) hêrvîst, hêrwîst, hêrvîst
orês (Gimgim) **Soranî:** hêrwîst
wers (Gêzîn) **Goranî:** hevîrst

Kurmançî: eriz, erz,
evrist, êrvîst, herwîst,

Latînî: *Juniperus*
Tirkî: ardîç

KARTPOSTALAN DE KURDÊ ZAZAYÎ

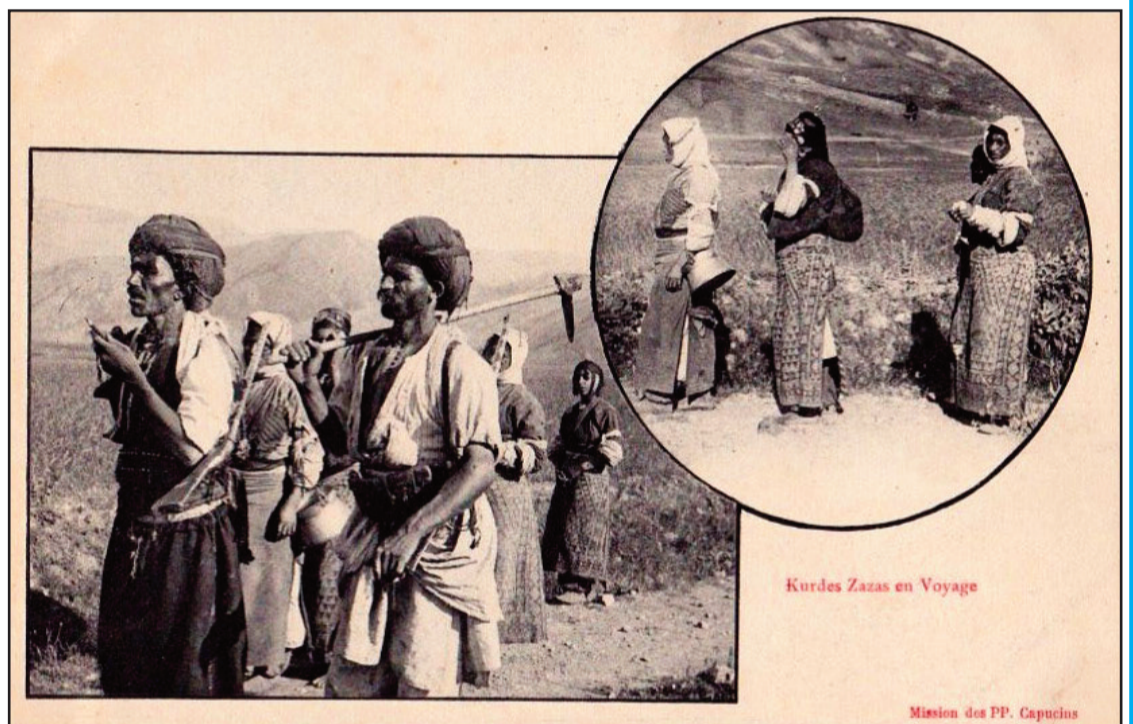
Nê di kartpostalanê cêrênan de bi nameyê “**kurdes zazas**” (kurdê zazayî) çend fotografi estê. Nê fotografi hetê rahîbanê Kapusenî (Capucin) ra ancîyayî. Kapusen yew şaxê terîqetê Fransîskenî hesabî-yeno ke girêdayeyê mezhebê katolîkan yê îse-wîyan o. Bitaybetî seserra 19. û 20ine de wexto ke Anadolî, Kurdistan û Ar-

Amadekar: **Bilal Zilan**

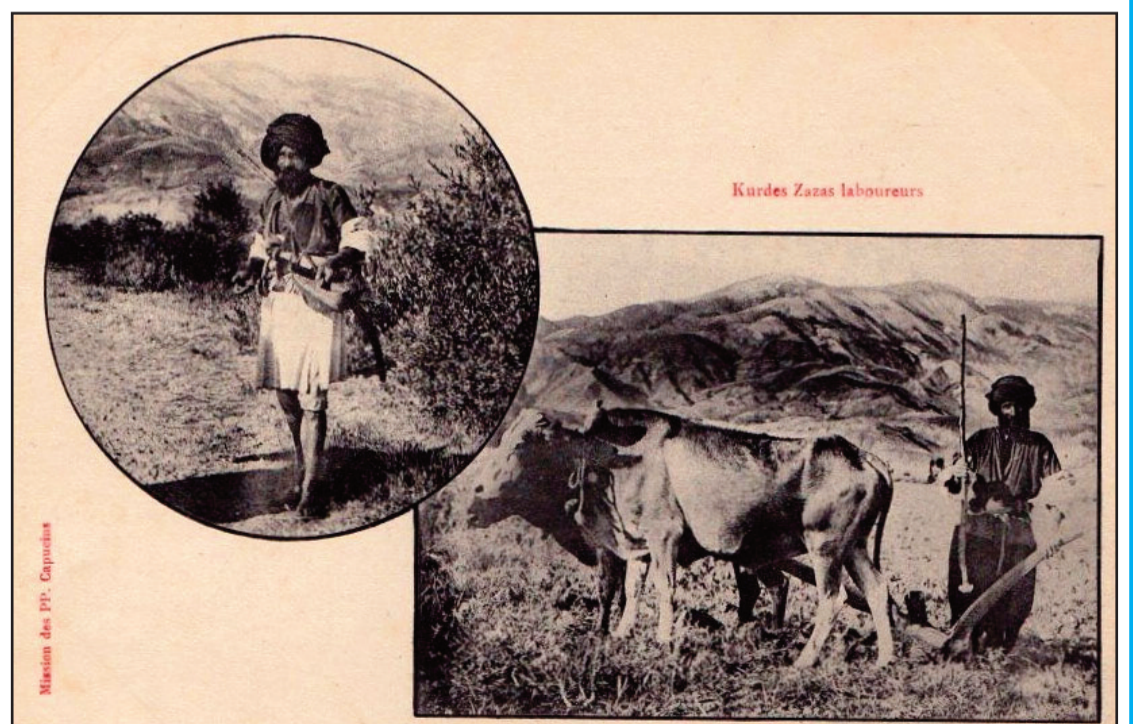
menîstan de semedê xebata mîsyonerî gêrayî, gelek fotografi zî antî. Nê fotografi zî arşivanê înan ra ameyî girewtiş û sey kartpostalî çap bîyê. Kartpostalan ser o tarîx çin o; labelê nê fotografi teqrîben serra 1904 de ancîyayê. Çünke destê ma de sewbîna fotografê kurdan estê ke hetê eynî mîsyoneran ra na serre de ancîyayê.

Fotograf: Wexto ke mîsyonerê Kapusenî Mezopotamya / Kurdistan de gêrayêne

Kurdes Zazas en Voyage (Kurdê Zazayî ke rayîr ra şinî)
Çime: Mission des PP. Capucins, <http://www.delcampe.net>

Kurdes Zazas laboueurs (Kurdê Zazayî yê rencberî)
Çime: Mission des PP. Capucins, <http://www.delcampe.net>